

І сукому наукаїтос,
В свого не чурайтос...
Т. ПЕВЧЕНКО

Адреса
Редкації і Адміністрації:
"Svoboda", 81-83 Grand St.,
Jersey City, N. J.
Тел.: HENDERSON 4-0237
УНС: HENDERSON 5-8740

РІК LXIV. Ч. 239.

ДЖЕРСІ СІТІ І НЬО ЙОРК, ЧЕТВЕР, 12-го ГРУДНЯ 1957

ЦЕНТІВ 5 CENTS

JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, DECEMBER 12, 1957

No. 239. VOL. LXIV

ПРЕЗИДЕНТ ЗДОРОВИЙ І ВІЗЬМЕ УЧАСТЬ У КОНФЕРЕНЦІЇ НАТО В ПАРИЖІ

Вийде до Парижу в п'ятницю цього тижня і перебуде там до четверга в наступному тижні

През. Айсенгавер після лікарської перевірки

Вашингтон. — Комісія із шести лікарів-спеціалістів відбула у вівторок 10 грудня ц.р. лікарську перевірку стану здоров'я през. Айсенгавера і ствердила одностайно, що видужання Президента із останнього легкого паралічу було надзвичайне і що він може без шкоди для свого здоров'я їхати до Парижу і брати участь в нарадах прем'єрів держав НАТО і в імпрезах зв'язаних з цими нарадами. У зв'язку з таким вислідом лікарських оглядів, з Білого Дому повідомляють, що през. Айсенгавер виїде до Парижу літаком вже в п'ятницю цього тижня увечері і прибуде до Парижу орієнтовно 3 год по полудні в суботу. Вернеться Президент до Парижу в четвер на другий тиждень. Згідно з комунікатом комісії лікарів, Президент відужав скоріше і краще, як цього сподівалися лікарі, які побоювалися не лише неспроможності Президента відбудувати дальші поїздки, але і навіть нездібності його виконувати хоч би і частинно обов'язки його уряду. Сидимим наслідком хвороби у Президента залишилися тільки незначні труднощі в говорінні. Під час свого перебування в Парижі през. Айсенгавер візьме участь в усіх важливіших сесіях керівників держав НАТО і крім того в понеділок вполудне він виступить із короткою десятихвилинною промовою у програмах європейських телевізійних і радіових станцій. Виїде Президент до Парижу своїм літаком Колумбія III, який буде летіти на висоті 13.000 стій і в якому буде вдержувана така атмосфера, як безпо-

ДОЛЛЕС ПРО ПОГЛИБЛЕННЯ ЄДНОСТІ МІЖ ЧЛЕНАМИ НАТО

Вашингтон. — Державний секретар Джан Фостер Доллес заявив на пресовій конференції 10-го грудня, що головною ціллю конференції держав-членів Північно-Атлантичного Пакту (НАТО) буде відновлення її поглиблення духа єдності, який давніше панував в цій організації. Доллес виїде до Парижу вже в четвер 12-го грудня, зараз після засідання Крайової Ради Безпеки. Доллес підкреслює, що перше зібрання голови урядів членів-держав НАТО, і вони мають вирішувати не тільки військово-оборонні й політичні проблеми, але в першу чергу будуть напружені над тим, щоб назустріч в цій організації держав єдності, основана на взаємозалежності всіх її членів, яка дозволяла б на дійсний співпрацю. Але Доллес відмовився вилити журналістам

Страйк на ньюйоркських підземках поширюється

Нью Йорк. — Страйк на ньюйоркських підземках триває вже третій день, і мільйони робітників мають великі труднощі дотримуватися до праці і повернутися додому після неї. Деякі підземні лінії зовсім припинили рух, інші працюють, але внаслідок переповнення поїздів, вони курсують з опізнаннями. Дирекція транспорту загрожила 300 моторами, які почали страйк в неділю 9-го грудня, що їх звільнили з служби, але це не мало жадного наслідку, і до страйкарів приєднались ще й інші робітники менш організації. Поліція пильнує порядки на залізничних станціях, на яких є велике переповнення. Внаслідок страйку крамниці мають мільйонні втрати

Помер видатний пластовий діяч інж. Роман Скочдополь

Гартфорд, Конн. — У вівторок 10-го грудня ц.р. увечері помер невідомо на удар серця інж. Роман Скочдополь, видатний пластовий і громадський діяч, пластуєць керівництва, член Крайової Пластової Ради, колишній голова Українського Пластового Сеньйорату, який ще в дні 30-го листопада і 1-го грудня ц.р. проводив, як президент, нарадами Четвертого Крайового Пластового З'їзду у Філадельфії. Покійний, народжений 6-го жовтня 1907 р. у Станіславові, закінчив там гімназію і був ор-

ПОМЕРЛА ДРУЖИНА О.Л. АРХИПЕНКА

В Нью Йорку померла, проживши 64 роки, Ангеліна Архипенко, дружина відомого українського мистця Олександра Покаяна від довгого часу хворіла на частинний параліч. На весні ц.р. вона ще побувала на Союзі.

Показова лекція Д. Гординської-Каранович для американських учителів

Ньюарк, Н. Дж. — Виховний директор Музичної Фундації Гріффіта в Ньюарку, пошукавши гри на фортепіано деяких учнів з Українського Музичного Інституту з Ньюарку і околиць, так захопився серйозною працею УМІ і її вислідами, що по нараді з американськими музикантами, запропонував пані Дарію Гординській-Каранович влаштувати показову лекцію для американських учителів музичних класів відбудеться 30-го грудня при асистії пп. Ольги Чипак і Галі Клим. Ця показова лекція відбудеться в Авдіторіум Гріффіта в Ньюарку, і участь в ній візьмуть учні класу трьох загальних учителів і пані Таїса Богданської. Після педагогічних пояснень і гри наших дітей, — публіка буде ставити запити нашим учителям, на які треба зараз відповідати. Після того відбудеться спільний

ОН ПРИЙНЯВІ КОМПРОМІСОВУ РЕЗОЛЮЦІЮ В СПРАВІ АЛЬЖИРУ

Об'єднані Нації. — Після довгих і сперху безуспішних спроб відомо сформувати таку компромісову резолюцію в справі Альжиру, що її Генеральна Асамблея прийняла у вівторок 10 грудня ц.р. 80 голосами проти 0, з Францією, що не голосувала і Південною Африкою, яка постійно абсентувалась. Французький міністер закордонних справ Християн Піно задовольнений, бо, мовляв, ця резолюція дозволить до французької позиції. Інакше інтерпретувати резолюцію представник альжирської підпільної організації Альжирський Фронт Національний Визволення, яка теж погодилася на резолюцію, дарма що інші арабські країни не дуже задоволені таким вислідом. Текст цієї резолюції такий: "Генеральна Асамблея, передсидуючишій проблемі Альжиру і пригадавши свою резолюцію з 15 лютого 1957 року, 1. висловлює своє стурбовання ситуацією в Альжирі, 2. повторює вістку, що Його Величність король Марокко і Його Ексцеленція президент Тунісії зголосили свої посередницькі послуги, 3. висловлює бажання, щоб у душі успішної співпраці поведено розмови і використано інші засоби, щоб досягти розв'язку згідно з цілями і принципами чарту Об'єднаних Націй". Таким чином у цій резолюції не говориться про право самовизначення для народу Альжиру, як цього вимагали арабські країни, і не поручається виразно переговорів між Францією і Альжиром, але натомість на них, як теж натомість на можливість таких переговорів за посередництвом Марокко й Тунісії. Ця резолюція зголосили 15 держав: Аргентина, Бразилія, Канада, Куба, Домініканська Республіка, Індія, Іран, Ірландія, Італія, Японія, Мексика, Норвегія, Перу, Еспанія і Сіам. Альжирські партії, репрезентовані названою вище організацією, погодилися на цю резолюцію, вважаючи, що вона все ж гостріша і рішучіша за попередню з лютого ц.р. Французький уряд відповів урядом Марокко і Тунісії, що він радо скористає з заходів тих двох держав для досягнення перемир'я в Альжирі. Але Франція вважає, що перемир'я повинно бути проголошене без ніяких передумов.

Еспанія „скорочує фронт“ в північній Африці

Мадрид. — За наказом від генерала Франка еспанська війська в тій частині Марокко, що її не хочуть передати під марокканську суверенітет, мають боронити столичне місто Іфрі у проміні п'ятьох кілометрів. Еспанці мають там 8,000 воїнів, а атакують їх партизани. Однак Еспанія перекинула дальші війська до Північної Африки і вона дозволить тамешній своїй силі бути до 25,000 воїнів. Ген. Франко заявив, що він використає в своїй стратегії проти марокканських партизанів досвід американців з Корейської війни. Мовляв, цей досвід заперечує вартість позиційної тактики, а поручає рухому стратегію. Еспанська

ЗДА боронитимуть Західні Берлін

Берлін. — Американський секретар оборони Ніл МакЕлрой відіслав західній Берлін і заповнив однаково тамешного посадики Вільгельма Брандта, як потім на пресовій конференції, що З'єднені Держави боронитимуть вільний Берлін проти всяких комуністичних зазіхань на його свободу. Правда, МакЕлрой висловив „надію“, що Совєти будуть дотримуватися свого зобов'язання щодо свободи комунікації між Західним Берліном і Заходом. Західний Берлін, як відомо, з оточений східно-німецькою територією під совєтською окупацією. Берлінський посадики диктував американському секретареві за його відвідин, які стали для берлінців наливним доказом зацікавлення Америки долею цього міста, і дякував йому за поміч, яку Берлін дістає від ЗДА. Брандт вручив МакЕлрові мініятурний порцеляновий відлив „Дзвону Свободи“, що висить на вежі західно-берлінського ратуша. Ніл МакЕлрой відлетів із Берліну до Мюнхену і Бонну. Він має перевести інспекцію американських військ в Німеччину та відбудує розмову з західно-німецьким міністром оборони, Францом Поенсом Штраусом, який його запросив на таку розмову. В Західній Німеччині є схвалення у зв'язку з відставкою про влаштування Америки в західно-європейських країнах баз для керування ракет.

Відбулась конференція українських кредитівок ЗДА і Канади

Дітройт, 12 грудня. (В. Н. вич). — У Вікторії, в готелі Принц Едвард, відбулась 7-го і 8-го грудня Конференція Кредитивних Кооперативів, в якій взяло участь 27 представників із міст: Клівленд, Дітройт, Шикаго, Вікторія і Торонто, як теж дир. А. Муарик від Координаційного Комітету Десяти Кредитивних Торонто. Товариство Української Кооперативної Центральної Організації (центральної Організації) очолює західний сектор ТУК-а, ініціатор цього з'їзду. Проводив Конференцію дир. А. Муарик. Його першим заступником був інж. А. Артимович (Шикаго). Другим заступником і впорядником дискусії був інж. А. Мілянчик (Дітройт). Господарем був дир. О. Косіковський (Вікторія). На Конференції виступило 7 до-

МОСКВА ПРОПОНУЄ НОВУ КОНФЕРЕНЦІЮ З ЗАХОДОМ

БУЛГАНІН ПРИСЛАВ НОВОГО ЛИСТА ПРЕЗ. АЙЗЕНГАВЕРОВІ. — ЛИСТ БУЛГАНІНА — СПРОБА ВНЕСТИ БАЛАМУТСТВО ПЕРЕД ПАРИЗЬКОЮ КОНФЕРЕНЦІЮ НАТО

Москва. — Совєтський прем'єр Ніколай Булганін розіслав нову серію листів з єдиною ціллю — внести розлад в ряди держав вільного світу. Звертають увагу, що ця остання „примирлива“ ревність Совєтів прийшла якраз на 4 дні перед Паризькою конференцією НАТО „на вершині“. Вже сам той час, в якому Булганін розіслав свої листи, вказує на їх сутю пропагандистський характер. У вівторок 10 ц.р. совєтський посол в Вашингтоні Герігій Зарубін передав заступникові державного секретаря Роберта Морфі листа Булганіна, бувши в будинку державного департаменту всього вісім хвилин. Запитаний журналістами про зміст листа Булганіна — він заявив тільки, що цей лист „дуже важливий“. Він признав, що в тому листі мова про НАТО, про розроблення „і про інші справи“, 3. про подробиці того листа — газети повідомляють тільки про готовність СССР припинити від 1-го січня ц.р. експериментальні вибухи атомової зброї, якщо на це погодяться також З'єднені Держави. Однак головний зміст Булганінового листа — це повторення пропозиції, яку вже кількакратно при різних нагодах висловлював Хрущов — щоб відбуду нову східно-західну конференцію. Пропагандистський характер тих пропозицій видний з того, що 1. знову не сказано нічого,

Тіто „не хоче“ дальшої військової допомоги від ЗДА

Београд. — Югославський диктатор Тіто висловив перед американським послом Ріддлбергером зречення з дальшої військової допомоги від ЗДА. Тіто мав заявити, що зголошує в Конгресі раз-у-раз сумніви щодо доцільності давати Югославії військову допомогу та узагальнювати цілі допомоги від поведінки Югославії — „ображені“ Югославію й вона попросила, ніякої військової допомоги не давати. Американський посол Ріддлбергер виступив на зустріч з Тіто, що він висловив, ніякої військової допомоги не давати. Американський посол Ріддлбергер виступив на зустріч з Тіто, що він висловив, ніякої військової допомоги не давати. Американський посол Ріддлбергер виступив на зустріч з Тіто, що він висловив, ніякої військової допомоги не давати.

Виделено вищого службовика ОН

Об'єднані Нації. — Поль Банг-Сенс, данець, заступник секретаря 5-членної Комісії Об'єднаних Націй, яка веде переслідування свідків у справі повстання на Мадриці, відмовився показати генеральному секретареві Об'єднаних Націй Дагіві Гаммершільдові список свідків, які анонімно зізналися були. За це звільнили його з Секретаріату Об'єднаних Націй, де він працював від початку існування ОН. Два поліцейські вивели його з будинку ОН і заборонили туди більше являтися. Сисен, одружений з американкою, нараджувався з данським послом у Вашингтоні над становищем, що його має зайняти в цій справі. У зв'язку з цим газети пригадували, що один із колишніх мадриських втікачів, який був членом Мадридської Ради в Штрасбургу, вернувся тайком на Мадриціну і видав мадриських комуністів листу всіх свідків, що зізнавалися перед зазначеною Комісією ОН. Справа Мадриціни знову опинилася в ОН у зв'язку зі звітом сім'яного князя Вайтайла, що Москва і Будапешт відмовилися взагалі говорити з ним.

У СВІТІ

● В Еспанії і Фінляндії кошти прожитку зросли за останні два роки найбільше з усіх європейських країн. В більшості західно-європейських країн зменшились споживання молока, хоч зарплатні платні зросли більше, ніж коли на молоку. Найбільше подорожчали харчі і текстильні вироби.

● Французький Інститут публічної опії перевірив анкету серед 8,000,000 молодих чоловіків і жінок у віці між 18 і 30 років і ствердив, що французька молодь погодовно недоуважала до політики свого уряду, хоч вважала не зорієнтована в політичних справах і ними не цікавилися. Більшість французьких чоловіків і жінок терять, що вони „щасливі“. Багато з них пере-

● В Японії батьки 19-річної дитини Ейсей Аїшінакура, сестрини колишнього майджурського цесаря Пу-ї, заборонили зустрічатися з 19-річним Такані Окубо, сином вищого залізничного урядовця. 4-го грудня вони безслідно зникли, а через тиждень після того поліція знайшла їхні тіла в гірській закутні. Обом синам самогубства. Ця справа наробила в Японії великого галасу.

Знайшли причину неспіху за штучним сателітом

Вашингтон. — Команда флоту повідомила, що вже знайшли причину, чому експериментувала над землею ракета „Венгард“, яка мала вистріляти штучний місяць Землі. Невдача спричинена „механічною хибістю“ в надаванні руху цій ракеті. Флота повідомляла, що вона вірить в те, що в березні 1958 року, як це було давніше заповіджено, вдасться вистріляти великий науковий сателіт.

В АМЕРИЦІ

● Розведена жінка Старшого брата президента Айсенгавера, пані Алліа, застерігла до суду свого колишнього чоловіка Артура Айсенгавера, дамагаючись 3,000 доларів, яких він їй не заплатив згідно з розводною умовою. Вона дамагається також збільшення аліментів із 250 до 350 доларів, хоч за свідченнями теперішньої жінки Артура Айсенгавера, його прибутки становлять 500 доларів місячно. А. Айсенгавер має 69 років і є смертельно хворим.

● Два замасковані бандіти пограбували з банку в Діувеллі, Кентакі, 98,000 доларів і втекли авто, який керував третій бандіт.

● 14-річний близнюк Джиммі Фостер помер у бостонському шпиталі після операції вистрілення нерви його брата Джеррі. Перешедла нерва не функціонувала. Джеррі не жалів за своєю нервою, але плаче за померлим братом.

● 26-го грудня у готелі „Валдорф-Асторія“ в Нью Йорку відбулась баль Товариства Закордонної Преси, прибутку з якого призначений на Дитячий Фонд при Об'єднаних Націях. На цей баль запрошено амбасадорів усіх держав, акредитованих в ЗДА.

● Управу Крайового Банку Закордонної Торгівлі в Мехіко Сіті (Мехіко) повідомляє, що інвестиції закордонного капіталу в ті країни становлять понад білйон доларів, тобто одна десята частина всіх інвестицій в Мехіко — це чужий капітал.

● Команда флоту заявила, що вартість однієї ракети „Авангард“, якою пробують вистріляти штучний сателіт Землі, визначити важко, бо видати на неї є лише частинною великою програми, і дальші ракети коштують дешевше. Гадають, що штучний місяць коштуватиме коло 110 мільйонів доларів.

СВОБОДА

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879 Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1102 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріали.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ТИСЯЧОЛІТНЯ КРИЗА

„Криза“ — це слово, яке сьогодні найчастіше повторюється і яке чи не найвірніше відзеркалює сучасний стан у світі на всіх ділянках. Справді бо, існує криза в політиці, в господарстві, в світогляді, все людство і вся його цивілізація охоплені кризою, розуміючи це поняття не як затяжний, а радше як передовий стан, після якого повинні прийти якісь нові поняття, якісь новий порядок, від метафізики починаючи, а на житті однини кінчаючи.

Цю кризу можна б назвати тисячолітньою з уваги на її всеохпність і на її далекоглядність. Суть її до деякої міри причини цієї тисячолітньої кризи чи не найвірніше з'ясував „Нью Йорк Таймс“ у 1945 році, коментуючи скінчення першої атомової бомби на Гіросіму 6-го серпня того ж року. „Впродовж цієї одної ночі людство пережило тисячу років“.

— сказано в тому коментарі. І це є факт. На тисячу років уперед переконала людська винахідливість і людські можливості впродовж однієї ночі, на такий період часу завагнула впродовж однієї ночі техніка, але такого величезного скоку за такий короткий час не могла зробити людська духовність і людська ментальність. І чи не в цьому саме криється суть теперішньої всеохпної кризи світу, кризи людства і його цивілізації. Людина наперед перебрала саму себе, і тепер мусить сама себе надгоганяти.

Можна писати цілі трактати про теперішню кризу в політиці, господарстві та в усіх інших ділянках. І такі трактати пишуть. От саме недавно появилася на книжковому ринку видана у видавництва Саймона і Шустера на 429 сторінок студія редактора журналу „Форчун“ Вільяма Г. Гайн-та п. з. „Організаційна людина“. Як виходить вже із заголовку, студія відноситься до кризи соціальних відносин і стану людини. Автор, на підставі довгих і добрих дослідів над теперішнім соціальним розвитком і його тенденціями, на підставі поїздок, відвідин, розмов і спостережень у численних підприємствах, школах і товариствах приходить до висновку, що саме тепер відбувається велика криза людини і її етики. Він вважає, що теперішня етика індивідуальності, яку він називає протестантською етикою, щораз більше відступає етиці соціальній, а радше етиці організаційній. На місце індивідуальності приходить організація. Це не має нічого спільного із соціалізмом, а тим більше з комунізмом та їхньою філософією. Навпаки, це їм діаметрально протилежне. Автор розглядає і докладає до поняттями і пронами „організаційної людини“ в товаристві, в індустрії, в науці, в політиці. Це те, що американці називають „тім“, „дружина“, це — своєрідний картель. Картелева концепція в підприємствах і картелева система в мисленні та поведінках людини. Створюються обставини, в яких уміння dostosувуватися до інших та до організації стає найважливішою чеснотою однини.

Автор не дає своєї оцінки таким спостереженням, не коментує їх, не каже, чи він вважає їх за добрі чи за злі. Очевидно, що й ми не беремося їх тут оцінювати, не беремося їх потверджувати чи заперечувати. Ми тільки ретельно їх, як одні з безлічі прикладів на те, що таке „дослідження“, що таке справді світ, людство і ми з ним переживаємо великий кризовий процес.

З цього виникає основний коментар: в часі такої тисячолітньої кризи існує більше ніж коли потреба інтересується спільними життям, знайомитися з ним, брати в ньому участь. Сьогодні ми поповнювали б злочин проти себе самого, своєї родини і своєї спільноти, якби замкнулися у своїй традиційній „хаті екаро“ та обмежувалися до нехай і людського автомобіля чи телевізора. Ми можемо кризу опанувати і нею керувати, тільки пізнавши її. А що ж може дати більше і краще пізнання, як не найактивніша участь у тому житті? Що ж може більше збагатити наше знання, як не книжка, газета і все те, що зарозуміло до творчості? Тільки гармонійне зацікавлення всіми ділянками людської творчості і прогресу, тільки активна участь в поодиноких галузях модерного суспільного життя можуть нам дати бодай приблизно повне знання, або бодай повне краєвидяного життя. Бо чого не можна побачити на практиці, то можна вчитати в книжці чи газеті, вчиту в поезії, відчувти в музиці чи побачити на образі.

І того ж в теперішній добі потрібно більше, ніж будьколи досі. Потрібно творити і творчістю інтересуватися, щоб нашою ментальністю здоганяти тих тисячу років, що їх переконала людство визволенням атомової енергії та технічним розвитком. На жаль, ця віддалі між одним і другим розвитком не тільки не зменшується, але ще, здається, з кожним днем збільшується. Тому в цих перегонах не можна вже гайнувати ні одної хвилини, якщо хочемо опанувати кризу.

АПАРАТ БІЛОГО ДОМУ

Уже третій з черги президент „З'єднаних Держав“, Томас Джефферсон, скаркає-ризував найвище і найпочесніше державне становище в цій країні, як „блискучу мізерію“. Президент Труман схопив цю саму думку спокійнішими словами, в яких, проте, теж проявляється жаль людини, перевантаженої працею і відповідальністю. Він сказав просто, що це — „завелика посада, щоб її могла виконувати одна людина“. Складність становища президента ЗДА полягає не тільки в тому, що він є водночас репрезентативним і головним державою, як англіїським монархом, як президент Франції, Італії або Західної Німеччини, і діловим прем'єром уряду, але, що, зосереджуючи ці два становища, мусить все підпорядковуватися демократичному законодавству і рахуватися з публічною думкою в демократичній системі. Таким чином президент ЗДА має найтруднішу ситуацію з усіх мунів у світі. Ця ситуація тим складніша, що американська Конституція передбачає тільки його наступника, а не заступника на час недуги чи відсутності в країні, такого заступника, який мав би на час виконання тяжких обов'язків президента — право президентських рішень і право виступати в імені країни, народу і уряду.

Якщо вже Джефферсон почував себе таким нещасливим 150 років тому, то можна уявити собі, наскільки трудною стала ситуація президента ЗДА в нинішніх часах. За останніх 50 років населення ЗДА зросло подвійно. Але вимоги, ставлені до президента ЗДА, зросли далеко більше, бо за цих останніх 50 років ЗДА перетворилася з північно-американської країни, задоволеної з свого географічного положення між двома океанами і настороженої супроти зовнішнього світу, на провідну світову великодержаву, для якої політика ізоляціонізму є вже забутий музейний експонат. Очевидно, що зі зростом обов'язків президента ЗДА мусили зростати кількості центральних агенцій і число осіб у центральному апараті, підпорядкованому президенту. Ще рівно 60 років тому, за президента Вільяма МакКінлі, бюро президента містилося в трьох кімнатах на другому (європейському) поверсі Білого Дому і zatrudнювало 15 секретарів та урядовців. Тепер Екзекутивне Бюро президента (вперше покликане до життя розпорядком Ф. Д. Рузвельта) займає цілий будинок поза Білим Домом і охоплює 1,200 урядовців. Так званий Штаб Білого Дому офіційно нараховував з початком цього року 29 осіб, але число їх постійно збільшується, як, наприклад, призначення в мій місяці спеціального радника президента в наукових справах. Поза Штабом Білого Дому, очевидно, є особи вище-президента та 10 членів уряду і 10 підпорядкованих дотичним членам уряду, державних ресурсів з їхніми урядовцями.

Як розростається апарат Білого Дому, можна бачити з такого зіставлення: За президента Ф. Д. Рузвельта у 1939 році безпосередньо підлягали йому: Бюро Білого Дому (157 осіб), адміністрація поштових марок (60 осіб), Бюджетне Бюро (100 осіб), завідувачі державних ресурсів (135). Цих 718 осіб (включно з президентом) діставали річно 2,400,000 дол. платні. За президента Трумана, в 1950 році ці підпорядковані йому бюра виглядали вже так: Бюро Білого Дому (223 особи), адміністрація поштових марок (58), Бюджетне Бюро (508), Рада економічних радників (34), Крайова рада безпеки (17) і Рада крайових ресурсів оборони (271), і цих 1,112 осіб діставали річної платні 8,100,000 дол. За президента Айзенгавера під кінець 1957 року апарат Білого Дому виглядав так: Бюро Білого Дому (272 особи), Спеціальні проєкти (117 осіб), адміністрація поштових марок (69), Бюджетне Бюро (442), Рада економічних радників (32), Крайова рада безпеки (74), Бюро мобілізації оборони (223), організація уряду (5) — разом 1,235 осіб з річної платнею 11,400,000 дол.

Однак, це ще не всі бюри й установи, з якими Президент має безпосередній зв'язок. Бо Комісія Гувера, по-кликана в 1947 році для вивчення проєкту реформи керівного державного апарату (вона діяла до 1955 року) у своєму першому звітному зверненні уряду на те, що існує яких 65 департаментів і агенцій, які безпосередньо звітують президенту і за які президент несе відповідальність. „Коли б президент призначував на вислуження кожного з тих департаментів і агенцій тільки по одній годині тижнево, то це був би 65-годинний тижневий праць, не враховуючи часу, потрібного для інших президентських обов'язків“ — казалося бункально в звітному доповіді Комісії коли президента Гувера.

Ясно, що коли центральною, зосереджуючою і керівною фігурою того велетенського апарату є президент, то кожна його недуга, яка фізично унеможливила йому урядування, створює відразу проблему, що й не знає ні одна інша держава у світі. Ця проблема гостріша або слабша, залежно від обставин. Наприклад, коли 24-го вересня 1955 р. през. Айзенгавер мав серцеву атаку, в Америці й у світі було настільки спокійно, що не требало було негайно вирішувати ніякої особливо важливої проблеми. Тому тоді не було такого стривоження, як воно проявилось тепер, коли Президент захворів куди легше. Бо тепер треба: виготовити остаточну програму, з якою американська делегація має з'явитися 16 ц. м. у Парижі перед 14-ма іншими прем'єрами членів НАТО; приготувати законодавчу програму для Конгресу, який зійдеться в найближчому місяці на нову сесію; приготувати матеріал для Звернення про Стан Унії — прокламації Президента з відкриттям Конгресу; остаточну виготовити проєкт державного бюджету на рік 1958/59; вирішити низку тих заходів, що їх вимагає американський наряд і весь вільний світ, а які загрожують б

ЖУКОВ, АРМІЯ І „НАЦІОНАЛІ“

До останнього моменту перод раптового усунення маршала Георгія Жукова з посту міністра оборони СРСР і навіть вже після лянковського проголошення „Правди“ й „Звєстіях“ повідомлення про його усунення світова преса, а за нею й деякі українські часописи не переставали розпитувати про Жукова, як про головного суверенного кандидата на майбутнього диктатора Росії, сприйнятливо для всіх — для більшовиків, для різноманітної, передусім російської, еміграції з СРСР і навіть для... З'єднаних Держав, особливо їх президента Двайта Айзенгавера. Призначаючи таку ролю Жукову, деякі журналісти і публіцисти не вагалися навіть трактувати, як доконані факти, такі речі, як існування тривалого і далекосяжного конфлікту між совєтською армією і комуністичною партією, твердити, що вся сила очолюваного Хрущовим партійного й урядового апарату спирається на армію та її „загальнонаціональну ому“ вождів Жуков і т. д.

Вже тоді дехто з політиків і публіцистів перестерігав проти такої безпідставної і надто оптимістичної оцінки ролі та значення армії і самого Жукова в совєтській комуністичній системі, попереджаючи водночас із цим, що у своєму інформувальному світу може бути... інспірована навіть совєтською пропагандою, яка залюбки послу-

няла більшовицьким до дальніх технологічних і політичних успіхів безпечних для вільного світу.

Очевидно, що коли один президент ЗДА не вміє безпосередньо дати собі раду з усіма своїми конституційними обов'язками і для того мусить створювати щораз нові становища та обсяджувати їх довіреними особами, то тим паче не вміє цього зробити ніхто поза ним, і без нього. Головний татар праці першої частини фактичний керівник апарату Білого Дому, зі скромним титулом „асистента Президента“, колишній губернатор Нью Гемпширу, Шерман Адамс. Це надзвичайно ділова й працелюбна людина, мовчазна, строга, ворог персональних реклами. Він відмовився рішуче відбавити пресові конференції, як такоку виступати на конгресових переселуваннях, пояснюючи, що, як асистент Президента, він виконує функції довічного характеру. Він з тим, який дбав, щоб справно і без затримки діяли всі державно-адміністративні керівні установи. У відсутності президента — „комісійно“ вирішувалися різні справи, але в більшості випадків — президент мусить згодом такі апробувати всі ті рішення. Не зважаючи на відоконання апарату Білого Дому, особливо за Д. Д. Айзенгавера, який має величезну організаційний хист, — знавши цих справ погоджується, що колишній необхідний стане глибока конституційна реформа, яка краще достосувалась до практичних можливостей обов'язки й межі безпосередньої відповідальності президента ЗДА.

Виявляючи, Степан Долницький, Іван Булак, Теодор Вацний, Володимир Бемко, а передусім д-р Микола Ценко та проф. Щуревич. Булиши постійним головою В-ва „Охорони Востиних Могила“, при допомозі пластової організації, о. Мосора довів до впорядкування могили УСС-ів на Макивіч і річкові організував на цій горі величаву Святу Героїв, що в них число учасників в 1936 році переїшло 30,000 осіб з усіх західно-українських земель. Макивіч стала символом культу поляглих борців за волю України, а перша неділя в серпні, коли відбувалося ця проща, була національним святом, подібно як 1-го Листопада. Роківни Крут чи Базару. Впродовж кільканадцятих років, перед другою світовою війною, Покійний очолював філії Т-ва „Провісита“ та „Відродження“ на Східній, і в цих ділянках добирав великих успіхів. У всіх гірських селах коршими перемінялися на читальні „Провісита“, а Мосора в Скольому почав

колі класи української гімназії та вчительські семінарії, даючи цим спроможність дітям білих батьків набути середню освіту. В 1917 році заснував „Сирітський Приют“, куди стягав дітей-сиріт з цілої Східщини. З часом його заходами та за його ініціативою відбувалося сирітський дім ім. Митрополита Антія Шептицького, що ним Покійний займався аж до приходу більшовиків. Вів життя правдивого спартанця. Працював понад 15 годинах на день, а після північ. У 1935 році об'єднав громадянство Східщини святкувало 30-літній ювілей свого улюбленого пароху та декана. На тому святі д-р Микола Ценко виголосив ювілейну промову про життя та працю Покійного. Були чисельні приватні центральні та місцеві установи від народження Сколього, що жили тоді в інших місцевостях, а головню зводили привітання від сиріт. Велику активність виявляв Покійний також у політичній діяльності. Був одним з організаторів і головою Української

ДЕСЯТЬ РОКІВ ТЕЛЕВІЗІЇ

Роллю, шляхи і форми розвитку американської телевізії порівнює дехто до революції. Дефініцією кожної успішної революції є тотальна, радикальна зміна. За останніх десяти років в американському побуті, світогляді та житті саме й наступила така тотальна зміна.

Впродовж десяти років розвинулася американська телевізійна революція, і реактувати на ній як на шкідливу не тільки для української визвольної справи, але й взагалі для боротьби вільного світу з більшовизмом.

Везвідповідальне і безпідставне роздування „могутності і вирішного впливу“ українців у совєтській провідній верхівці, здійснюване сьогодні вже навіть деякими публіцистами з українського націоналістичного табору на еміграції, може мати фатальні — але цілком бажані для Москви і згідні з совєтською екстермінаційною політикою — наслідки для підсовєтських українців і для українського визвольного фронту на еміграції. Комуністичні Малиновські і Москаленки, а передусім „Макіявеї з Калініни“ — Нікіта Хрущов не заважаються ні на мить перед ліквідацією небезпечних для цілості СРСР і міжнародного комунізму „націоналів“ так само, як не заважаються вони ліквідувати своїх соратників Молотова, Маленкова, Кагановича і востанок многократного „героя Совєтського Союзу“ Георгія Жукова. З другого боку, розбудження тих чи інших надій серед української політичної еміграції на можливість переміни Совєтського Союзу в державу національностей під проводом „українців, значить у „ролі ризикального чинника в Совєтському Союзі“, може спричинитися не тільки до демобілізації українського антикомуністичного й антимосковського фронту, але й до чергових проявів „зміновиховства“, со-вєтофіліства і „повертання на родину“, що завдасть такої шкоди українській визвольній справі наприкінці двадцятих років і що так трагічно — майже поголовно фізичною ліквідацією — закінчилися для самих „зміновиховців“ та поворотців.

Українці в „ролі вирішального чинника в Совєтському Союзі“ вже були — Шумєвський, Яворський, Бадаки, Скрипників, Затонський, Хмельові й десятки інших „енків“ не раз і з не-українським ким звучанням прізвиськ. Всі вони минулися, всі вони беззастовно й жорстко зліквідовані. Про велику „українську місію“ в Совєтському Союзі, про велику ролі і можливості українців марилі Степан Рудницький, Юрко Тютюнник, Юліан Бачинський, Антія Крушельницький, Ідучи в підсовєтський Україну. З їхніх могили навіть сліду сьогодні немає. Про вірну роллю в політиці Совєтського Союзу мріяли Косіорі, Балицькі, Демченко і Любченки-поки їх в 1937 р. так же негідно, як двадцять років пізніше Жукова, не зліквідував Хрущов, що на його дошлюбність — згідно з сколотими фантазмагоріями. Але ж українським політичним колам треба тим більше звертати увагу на факти такого дезінформування української

Не так, однак, сталося, як декому тоді здавалося! Телевізія „революція“ засконала радіову та кіновою індустрією так несподівано, що були роки, зокрем недавно, коли здавалося, що цим двома панам світу, зокрем ж Америку, прийдє кінець. На швидку руку ці більшовій індустрії стали затикати і латати діри в своєму самопевному кораблі. І то так — що, наприклад, кіновою індустрією врятувала свою шкіру перекоління фільмовою продукцією різні тривимірні винаходи, всілякі „технікольори“, „сінерами“, „сінема-скопи“ й та не інше. Радіові потенції знайшли рятуюнок у тому, що просто викупували чи паралельно до своїх радіових старцій будували телевізійні. Дабрий купець не пропаде ніколи!

Які зміни та наслідки викликала телевізія „революція“ за останніх десяти років — в характері, психіці, світосприйнятті людини в ЗДА та по інших континентах світу — важко собі уявити. Телевізійний апарат порізав душу Америки, а то й решто світу ще основніше і радикальніше, як бизнесовим свєтом! Доєлітній комунікаційний засіб не взяв у подон стільки душ, як телевізія. З кінцем цього року 110 мільйонів мешканців нашого краю сидить при 45 мільйонах телевізійних апаратів. А які з цього масового оглядання й слухання наслідки, під кожним аспектом — нехай скажуть такі звіти: пере- (Закінчення на стор. 3-ій)

пересидів трі більше як пів року по тюрмах (у Стрию, Перемішлі, Ярославі та Львові). На початку 20-их років був арештований знову під час підготовки до виборів у польський сейм.

За маніфестаційний похід на гору Мавіку в 1936 році адміністрація влада покара Покійного гривню 500 злотих.

Тепер, на чужині, дійшла до нас сузна вістка, що вже десять років тому наш улюблений Провідник Східщини, майже самітний (бо його родина розсіяна по цілому світі), замкнув очі на вічній спокій.

Якщо б не трагічні політичні відносини, в Скольому виявився б тисячі вірних верховників, щоб віддати останню прислугу своєму духовному батькові та провідникові.

Іван Гребеняк

ПАМ'ЯТІ О. МИХАЙЛА МОСОРИ

Цього року восени минуло 10 років від смерті о. Михайла Мосори, довголітнього пароху міста Сколе та єпископського декана, вірцевого священника-громадянина, невтомного працівника на освітньо-культурному, економічному, національно-політичному та релігійному полі. Головно Березанщина та Східщина, де Покійний довгі роки був єпископом, багато завдячують йому майже в кожній ділянці суспільного життя. Покійний, ставши на початку 80-их років минулого століття адміністратором у Рибниках, по смерті свого тестя о. Антона Лежоговського, а після парохом у Поручині, Березанського повіту, береться зразу до праці на народній ниві. В темному, занедбаному селі Поручині, яке Богдан Лепкий описує в оповіданні „В глухих куті“, засновує о. Мосора першу, майбутню, на Березанщині читальню „Провісита“ та „Братство Тверезости“, об'єднує

Наприкінці минулого і на початку 20-го сторіччя допомагає безinteresово соткам перших наших переселенців з Березанського та сусідніх повітів в їхній еміграції за океан.

У 1905 р. стає парохом в місті Сколе, де береться до організації, тоді ще занедбаного й відстаючого, сільської Верховини. Перед 1905 роком, одинокий д-р Андрій Чайковський, що провадив дуже короткий час адвокатську канцелярію в Сколім, підготував ґрунт під національне відродження сільської Верховини, і заложив Позичку Касу „Верховини“. О. Мосора був начальним директором цієї каси впродовж усього її існування — аж до осені 1939 року. Завдяки кредитовій діяльності „Верховини“, головую до першої світової війни, врятовано багато селянських господарств від ліквідації за руїни, а діяльність її поширилася далеко поза межі судового та політичного поуту Сколе. Навіть селяни з Угорщини приходили часто до Покійного за грошовою помоччю та порадою.

Разом з д-ром Петрушевичем і д-ром Ваньом засновує о. Михайло Мосора першу на Бойківщині торговельну спілку „Єдиність“. За час понад 40-літнього його побуту в Скольому не було ділянки народного життя, до якої не приєднав би він своїх працьовитих рук. Погігодно вдаючись, надзвичайним тактом та рівновагою духа з'єднав він загальні симпатії не тільки свєтських співробітників, але й усю громаду сільської Верховини. Своєю твердою, скропленою але послідовною працею, при піддержці горстких ідейних і активних священників Східщини, зокрема місцевих о. Миколи Притуляка і о. Ковалюка та представників місцевої інтелігенції, довів до національного, економічного відродження в тому терені, де раніше панувало москвофільство. За час громадської роботи о. М. Мосори на Східщині в колі тих свєтських діячів, що з ними Покійному доводилося співпрацювати, були такі особи: Іван Петрушевич, Лев Ле-

